



Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie

**DORADZTWO W ZAKRESIE ROZPOCZĘCIA DZIAŁALNOŚCI
POZAROLNICZEJ**

**Metodyka doradzenia
Świadczenie usług doradczych w ramach
PROGRAMU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH
2014-2020**

*Zatwierdzona przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
SAR-drw-bo-655-199/16 z dnia 31.08.2016 r.*

Brwinów, 2016

SPIS TREŚCI

| | | |
|-------------|---|-----------|
| I. | Wstęp | 3 |
| II. | Ogólne zasady świadczenia usługi doradczej „Doradztwo w zakresie rozpoczęcia działalności pozarolniczej” | 4 |
| III. | Dokumenty wspólne dla wszystkich usług doradczych – wykaz | 9 |
| IV. | Harmonogram realizacji programu doradczego | 10 |
| V. | Narzędzia pracy doradczej | 11 |
| VI. | Załączniki | 11 |

I. Wstęp

Struktura wielkości gospodarstw rolnych w Polsce nie jest jednorodna. Średnia wielkość gospodarstw rolnych w północno-zachodniej części kraju to 20-30 ha, natomiast w południowo-wschodniej Polsce jest zdecydowanie mniejsza i mieści się w przedziale 3,7 – 7,5 ha. Podobnie zróżnicowana regionalnie jest liczba osób zatrudnionych w rolnictwie. W województwach północno-zachodnich liczba osób pracujących rolnictwie waha się w granicach 3-7 osób/100ha, a na obszarze południowo-wschodniej Polski w granicach 20-24 osoby/100ha. Tak duże rozdrobnienie gospodarstw oraz duża liczba osób zatrudnionych w rolnictwie rodzi wiele problemów. Wielokrotnie dochód z rolnictwa nie jest wystarczający do utrzymania rodziny, dlatego też rolnicy szukają dodatkowej pracy poza rolnictwem.

Doradztwo w tym obszarze jest kierowane do rolnika, małżonka rolnika oraz domownika rozważających rozpoczęcie działalności pozarolniczej. Doradztwo obejmuje opracowanie Planu Rozwoju Działalności Pozarolniczej. Rolnicy planujący rozpoczęcie działalności pozarolniczej muszą mieć świadomość, iż wiąże się to z określonymi kosztami i ryzykiem. W początkowym etapie rozwoju działalności pozarolniczej gospodarstwo rolne wraz ze swoim potencjałem ekonomicznym może być znaczącym wsparciem pozwalającym przezwyciężyć różne trudności finansowe. Opracowanie rzetelnego Planu Rozwoju Działalności Pozarolniczej pozwala oszacować realne szanse powodzenia całego przedsięwzięcia, a beneficjent wyposażony w tę wiedzę może podjąć właściwą decyzję.

II. Ogólne zasady świadczenia usługi doradczej „Doradztwo w zakresie rozpoczęcia działalności pozarolniczej”

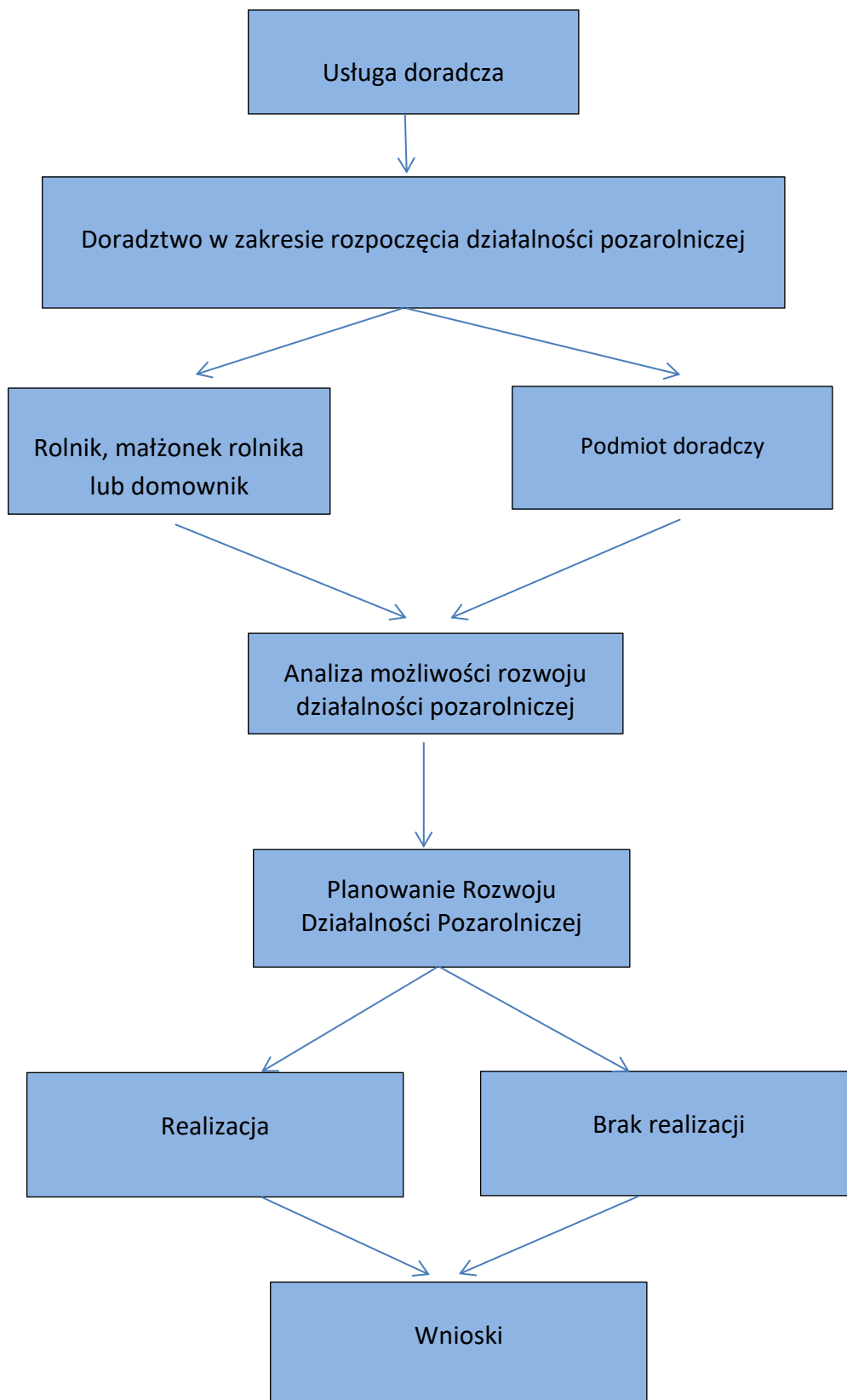
Usługa doradcza w zakresie rozpoczęcia działalności pozarolniczej adresowana jest do rolnika, małżonka rolnika lub domownika.

Usługa doradcza w zakresie rozpoczęcia działalności pozarolniczej polega na kompleksowym opracowaniu Planu Rozwoju Działalności Pozarolniczej oraz monitorowaniu jego wdrożenia. Usługa doradcza obejmuje cztery etapy, dwa związane z projektowaniem działalności oraz dwa związane z wdrożeniem:

- etap analizy zasobów gospodarstwa,
- etap opracowania Planu Rozwoju Działalności Pozarolniczej (w Planie Rozwoju Działalności Pozarolniczej duży obszar poświęcony jest części opisowej, w której ma być przeprowadzona dokładna analiza otoczenia, w jakim będzie tworzona działalność pozarolnicza - to jest ten obszar, na którym powinien skupić się doradca,
- etap monitorowania wdrożenia planu,
- etap podsumowania.

Na podstawie przeprowadzonej analizy beneficjent powinien uzyskać pełną informację, jakie są mocne i słabe strony oraz ryzyko planowanego przedsięwzięcia. W oparciu o opracowany Plan Rozwoju Działalności Pozarolniczej beneficjent będzie miał możliwość podjęcia świadomej decyzji o wdrożeniu lub zaniechaniu działania.

Schemat korzystania z usługi:



Realizacja usługi doradczej

I etap: Analiza

Pierwszym i podstawowym krokiem jest pełna analiza stanu zastanego. Rzetelna ocena stanu wyjściowego pozwoli na określenie realnych możliwości rozwoju działalności pozarolniczej. Podstawą prawidłowo wykonanej analizy jest wizyta w gospodarstwie rolnym.



Wyniki analizy dostarczą wiedzy na temat zasobów (finansowych, materialnych, ludzkich, przyrodniczych, kulturowych i in.) będących w dyspozycji rolnika. Rzetelne wiedza na temat zasobów (aktywów i pasywów) jest punktem wyjścia do budowania planu rozwoju działalności pozarolniczej oraz dostarcza wiedzy na temat możliwości korzystania z wolnych zasobów gospodarstwa (np. ziemi, budynków, maszyn). Ważnym elementem analizy jest kwestia siły roboczej oraz kwalifikacji i doświadczenia beneficjenta w zakresie planowanego przedsięwzięcia - od niej w dużej mierze zależy sukces całego przedsięwzięcia. Kolejnym elementem objętym analizą jest sytuacja finansowa rolnika – zasoby finansowe, zadłużenie, zdolność kredytowa. W uzasadnionych przypadkach (np. planując działalność agroturystyczną) analizę należy poszerzyć o zasoby przyrodnicze, kulturowe i społeczne środowiska, w którym funkcjonuje gospodarstwo.

Prowadząc analizę doradca posługuje się formularzem Planowanie Rozwoju Działalności Pozarolniczej, wersja Excel. Formularz umożliwia zebranie informacji o wolnych zasobach gospodarstwa, które mogą być wykorzystane do budowy działalności pozarolniczej.

Wizytując gospodarstwo doradca współdziała z beneficjentem w ustaleniu, które z zasobów mogą być wykorzystane przy organizowaniu działalności pozarolniczej. Stosowanie zasady wykorzystania dostępnych zasobów (np. budynków, wiedzy, doświadczenia,) obniża wysokość nakładów w początkowym okresie urządzania działalności pozarolniczej.

II etap: Opracowywanie Planu Rozwoju Działalności Pozarolniczej



Na podstawie wyników analizy doradca w porozumieniu z rolnikiem wybiera najlepszy z dostępnych scenariuszy postępowania i opracowuje Plan Rozwoju Działalności Pozarolniczej. Na tym etapie niezbędna jest ścisła współpraca doradcy z beneficjentem.

W trakcie opracowywania Planu Rozwoju Działalności Pozarolniczej doradca korzysta z narzędzia Plan Rozwoju Działalności Pozarolniczej, wersja Excel oraz stosuje następujące zasady:

- planuje koszty oraz przychody na realnym poziomie,
- uwzględnia ryzyko związane z tym działaniem planując zaciągnięcie kredytu,
- jeśli beneficjent będzie ubiegać się o wsparcie finansowe z funduszy UE, przeprowadza symulację finansową, która zakłada uzyskanie wsparcia finansowego z tego źródła,
- monitoruje i analizuje aktualne trendy rynkowe w danej branży oraz fachową literaturę.

Po opracowaniu Planu Rozwoju Działalności Pozarolniczej doradca przedstawia beneficjentowi w jasny i wyczerpujący sposób propozycję rozwoju działalności pozarolniczej.

Kompleksowa informacja na temat projektu działalności powinna obejmować:

- scenariusz postępowania rolnika przy uruchamianiu działalności,
- mocne strony projektu,
- ocenę ryzyka związanego z uruchomieniem i prowadzeniem działalności,
- możliwość pozyskania wsparcia finansowego z funduszy unijnych,
- możliwość pozyskania wsparcia finansowego z środków krajowych (np. mikropożyczki, instrumenty zwrotne, środki z powiatowych urzędów pracy itp.).

Po naniesieniu ewentualnych poprawek i uzgodnieniu ostatecznej wersji dokumentu doradca drukuje Plan Rozwoju Działalności Pozarolniczej. Dokument podpisuje beneficjent i doradca.

III etap: Realizacja PRDP bądź brak realizacji

Na podstawie przeprowadzonej analizy zasobów, opracowanego Planu Rozwoju Działalności Pozarolniczej oraz oceny ryzyka beneficjent podejmuje świadomą decyzję o wdrożeniu planu w życie lub zaniechaniu działania.

W przypadku podjęcia decyzji o wdrożeniu Planu Rozwoju Działalności Pozarolniczej doradca pozostaje w kontakcie z beneficjentem i monitoruje realizację przedsięwzięcia. Świadcząc usługę należy pamiętać, że rolą doradcy jest pomoc w rozwiązaniu problemu - w tym wypadku przedstawienie kompletnego planu rozwoju działalności pozarolniczej. Ostateczna decyzja dotycząca realizacji przedsięwzięcia oraz jego zakresu należy do beneficjenta.

IV etap: Wnioski

Po zakończeniu usługi doradca wraz z beneficjentem podsumowuje proces uruchomienia przedsięwzięcia: dokonuje analizy podjętych działań, oceny efektów, przyczyn ewentualnych trudności. Etap ten może być źródłem informacji o dodatkowych potrzebach doradczych, informacyjnych lub kształceniowych beneficjenta.

III. Dokumenty wspólne dla wszystkich usług doradczych - wykaz

1. Informacje o gospodarstwie, rolniku i analiza możliwości rozwoju.
2. Zakres realizacji kompleksowego programu doradczego.
3. Karta usługi doradczej.
4. Oświadczenie o realizacji programu doradczego.
5. Raport z realizacji programu doradczego.

IV. Harmonogram realizacji programu doradczego

(zadania i opis czynności wykonywanych w kolejnych latach realizacji programu doradczego)

| L.p. | Zadanie | Opis czynności w ramach zadania | Dokumentacja | Termin realizacji (w latach) | Uwagi liczba godzin |
|----------------------------|--|--|-----------------|---|---------------------|
| 1 | Kwalifikacja wnioskodawcy | Wizyta u beneficjenta: Sprawdzenie kryterium dostępności wnioskodawcy do usługi | Lista kontrolna | I rok – przygotowanie do sporządzania PRDP | 2 |
| 2 | Opracowywanie PRDP | Wizyta u beneficjenta: I etap Analiza | PRDP - analiza | I rok – przygotowanie do sporządzania PRDP | 5 |
| 3 | Opracowywanie PRDP | Praca w biurze II etap Opracowywanie PRDP | PRDP | I rok | 30 |
| 4 | Opracowywanie PRDP | Wizyta u beneficjenta III etap Realizacja PRDP | PRDP | I rok | 10 |
| 5 | Omówienie przebiegu realizacji przedsięwzięcia | IV etap Wnioski | PRDP | II rok | 5 |
| Razem godzin usługi | | | | | 52 |

V. Narzędzia pracy doradczej

(dokumenty specjalistyczne dla pakietu np. listy sprawdzające, kalkulatory, aplikacje itp.)

1. Listy sprawdzające.
2. Aplikacja Plan Rozwoju Działalności Pozarolniczej.

VI. Załączniki

1. Planowanie Rozwoju Działalności Pozarolniczej – aplikacja Excel.